

Kraków, 29 stycznia 2024 r.

Sprawozdanie merytoryczne z działalności Krakowskiego Zespołu Bibliotecznego za rok 2023

Rok 2023 zaznaczył się niepokojami związanymi z trwającą w Ukrainie wojną po napaści Rosji i związanymi z tym obawami o przyszłość. Niespodziewanie wydarzeniem o negatywnym wpływie na funkcjonowanie bibliotek okazała się także decyzja Ministra Edukacji i Nauki o wstrzymaniu dofinansowania Wirtualnej Biblioteki Nauki i związanego z tym ograniczenia dostępu do kolekcji e-czasopism Elseviera.

Dyrekcje bibliotek KZB kontynuowały starania o pozyskanie nowego systemu bibliotecznego, który zastąpić ma dotychczasową Virtue/VTLS. Dzięki ogłoszeniu przez BN trzeciej edycji naboru do Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 biblioteki AGH, PAU oraz UPJPII otrzymały możliwość w ramach projektu dostępu do platformy bibliotecznej Alma z multiwyszukiwarką Primo. Ponadto nowe systemy zakupiły Biblioteka Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego (Prolib) oraz Akademii Wychowania Fizycznego (Alma).

Posiedzenia Rady Dyrektorów Krakowskiego Zespołu Bibliotecznego odbyły się: 27 lutego, 23 czerwca i 20 listopada. Wszystkie spotkania zorganizowano w trybie stacjonarnym. W raportowanym roku funkcję dyrektora Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego (od 1.10.2023 r. Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej) objął Jarosław Miszczyk zastępując Michała Górskiego.

1. Wdrożenie i rozwój projektu Repozytorium otwartych danych badawczych (RODBUK)

Zespół we współpracy z ACK Cyfronet intensywnie pracował nad stworzeniem kolekcji, zestawu metadanych, identyfikacją wizualną oraz nazwą repozytorium. Przeprowadzał testy oprogramowania, ustalał ścieżkę workflow dla przepływu plików i metadanych oraz pracował nad przygotowaniem formalnych dokumentów m. in. regulaminem, polityką prywatności, instrukcjami dla użytkowników.

W ramach prac zespołu 6 marca 2023 r. zostało oficjalnie uruchomione Repozytorium Otwartych Danych Badawczych Uczelni Krakowskich (RODBUK). Inauguracja odbyła się w Bibliotece Jagiellońskiej. Zespół roboczy ds. RODBUK rozpoczął promocję projektu w mediach społecznościowych, na konferencjach i szkoleniach m. in. na: Pierwszej Poznańskiej Konferencji Centrum Naukometrycznego Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu: Bibliometryczne Analizy Otwartej Nauki, zorganizowanej w Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu w dniach 18-19 kwietnia 2023 r., 14. konferencji z cyklu Automatyzacja Bibliotek: Biblioteki w świecie technologii w dniach 23-24 listopada 2023 r., Seminarium Merry Open Science, FarU! w Politechnice Gdańskiej w dniu 11 grudnia 2023 r., szkoleniu przeprowadzonym przez dr Leszka Szafrąńskiego na zlecenie Narodowego Centrum Nauki pt. Zarządzanie danymi badawczymi w naukach o komunikacji społecznej i mediach. Na temat RODBUK opublikowane zostały artykuły w nr 239-240/2023 Alma Mater.

Po inauguracji uruchomienia RODBUK zespół skupił się na dalszym rozwoju systemu. Obecnie prowadzone są prace związane ze zgłoszeniem repozytorium do certyfikacji w Core Trust Seal oraz wytycznymi dotyczącymi przyjmowania nowych członków.

2. Administrowanie bazami KZB

Bieżące administrowanie bazami.

Opracowano procedurę automatycznego pobierania rekordów analitycznych z NUKAT dla AST. Przygotowano dedykowane skrypty obsługujące ten proces. Przygotowywano zestawy danych dla AST na potrzeby prac związanych ze zmianą lokalizacji zbiorów w bibliotece, z jednoczesnym wykonywaniem zmian ustawień zasad wypożyczeń.

Przeprowadzono import rekordów studentów I roku dla AWF i AST. Przygotowywano okresowe kontrole zawartości Bazy Wspólnej. Wykonano modyfikację stron www Chamo dla bibliotek UKEN i AST.

Przygotowano przykładowe rekordy i wyjaśnienia dot. struktury danych na potrzeby projektu wdrożenia systemu Koha dla UKEN.

Dla bibliotek Bazy Wspólnej przygotowywano dane bazy niezbędne do uzupełniania formularzy zgłoszeniowych na potrzeby starania się o nowe systemy biblioteczne.

W związku ze zmianą systemu bibliotecznego przez biblioteki UEK i MCK, modyfikowano skrypty obsługujące procesy powiązane z systemem VTLS/Virtua. Wykonywano prace porządkujące w Bazie Wspólnej.

Wykonywano inne prace związane z obsługą zadań przekazywanych przez biblioteki, tj. analiza uwag w rekordach czytelnika, analiza opłat w rekordach czytelnika, zestawienia lokalnych rekordów bibliograficznych, modyfikacje skryptów obsługujących proces przetwarzania danych, generowanie dodatkowych statystyk i zestawień, zmiany konfiguracji poszczególnych elementów systemu bibliotecznego, sprawdzanie i opracowanie wyjaśnień do zgłoszonych problemów (np. opracowanie statystyki dot.

księgozbioru Biblioteki Nauk Humanistycznych, UKEN). Obsługiwano zadania związane z kontami i uprawnieniami bibliotekarzy.

Alma i Prolib – nowe systemy biblioteczne dla bibliotek Bazy Wspólnej.

W ramach wdrożenia systemu Alma przez bibliotekę AWF wykonano szereg prac przygotowujących dane do zmiany systemu. Uczestniczono aktywnie w procesie wdrożeniowym prowadzonym przez przedstawicieli BN i zespół wdrożeniowy Ex Libris. Przygotowywano i przekazywano dane do ładowania testowego i produkcyjnego. Wspierano zespół bibliotekarzy AWF w przygotowaniu formularzy migracyjnych i konfiguracyjnych.

W ramach wdrożenia systemu Prolib przez bibliotekę AMKP wykonano zestawienia wykorzystywane do sprawdzenia poprawności zapisów w bazie danych przed przekazaniem danych dla firmy wdrażającej.

Przygotowano uzgodnione zestawienia danych do ładowania testowego i produkcyjnego. Po zakończeniu przez biblioteki AWF i AMKP, bieżącej pracy w systemie VTLS/Virtua, wykonano niezbędne korekty skryptów obsługujących Bazę Wspólną oraz zmiany w konfiguracji wyszukiwarki Chamo.

W ramach projektu Omnis wykonano, dla biblioteki PAU/PAN konwersję danych Gabinetu Rycin i Archiwum Nauki utrzymywanych poza systemem VTLS/Virtua, na format dostosowany do wymagań BN i ExLibris.

Działania aktualizacyjne w bazach:

W związku z koniecznością przeprowadzenia prac technicznych w ACK Cyfronet, konieczne było przeprowadzenie niezaplanowanego procesu wyłączenia systemów VTLS/Virtua i Chamo dla wszystkich baz oraz sprawdzenie poprawności działania systemów po ich ponownym uruchomieniu

W ramach planowanej, corocznej przerwy technicznej, przygotowano systemy biblioteczne VTLS/Virtua i Chamo i udostępniono serwery do aktualizacji systemów operacyjnych w ACK Cyfronet. Wykonano prace porządkowe i kopie baz Oracle.

3. Podjęcie prac nad zbadaniem możliwości wspólnego zakupu baz danych dla społeczności akademickiej Krakowa i ewentualnego utworzenia konsorcjum uczelni krakowskich (KUK).

W związku z brakiem dofinansowania Wirtualnej Biblioteki Nauki ze strony Ministerstwa Edukacji i Nauki w roku 2023 podjęto próbę ustalenia wspólnych kryteriów zakupu dostępu do kolekcji e-czasopism dla środowiska uczelni krakowskich. W dniu 31 marca odbyło się spotkanie w BG AGH przedstawicieli większości członków KZB (18 osób), na którym omawiano potrzeby poszczególnych bibliotek i możliwości współpracy oraz ewentualnego zakupu subskrypcji dla uczelni KZB. Po zebraniu

propozycji od bibliotek KZB (w maju) okazało się, iż różnorodne potrzeby oraz zdolności finansowe uniemożliwiają ustalenie wspólnej listy baz danych e-źródeł. W związku z tym prace zostały wstrzymane.

4. Przygotowanie i przeprowadzenie migracji katalogów KZB bibliotek VTLS/Virtua do nowej wersji systemu (o ile będzie taka możliwość, a Dyrektorzy wyrażą zgodę).

Zmiana wersji Virtua/Chamo, w środowisku produkcyjnym, nie została przeprowadzona. Biblioteki AWF i AMKP zmieniały system biblioteczny i niezbędny był dla nich dostęp do działających systemów VTLS/Virtua. Ewentualna migracja byłaby związana ze zmianą wersji Oracle i wymagałaby dłuższego okresu zamknięcia systemów.

5. Prace nad rozwojem funkcjonalności oprogramowania KOHA w Bibliotece Politechniki Krakowskiej.

W ramach społeczności Koha kontynuowane były prace związane z tłumaczeniem na j. polski elementów systemu. Przeprowadzono również wstępne analizy dotyczące możliwości powiązania elementów Koha z systemami obsługującymi EOD (elektroniczny obieg dokumentów). Dokonano kilku poprawek w funkcjonalności systemu, mających na celu implementację kolejnych wersji Koha.

6. Negocjacje z firmą Innovative Interfaces w sprawie warunków przedłużenia umowy o serwis zintegrowanego systemu bibliotecznego VTLS/Virtua (aneks nr 5).

Nowy aneks do umowy z firmą Innovative Interfaces (nr 5) podpisany został przez następujących członków KZB: AGH, AST, AWF, URK, UKEN oraz PAU na okres od 1 czerwca 2023 do 31 maja 2024 r. z możliwością dalszego przedłużenia.

7. Kontynuacja prac nad implementacją kolejnych baz do multiwyszukiwarki „Discovery KZB” – o ile Dyrektorzy wyrażą zainteresowanie.

Zaimplementowano i skonfigurowano mechanizmy umożliwiające indeksowanie zasobów następujących bibliotek: Akademii Górniczo-Hutniczej, Uniwersytetu Ekonomicznego, Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Wdrożono funkcjonalność umożliwiającą weryfikację dostępności publikacji w czasie rzeczywistym. Rozpoczęto prace mające na celu migrację systemu do środowisk kontenerowych.

Z uwagi na migrację Uniwersytetu Ekonomicznego do systemu bibliotecznego Koha, rozpoczęcie migracji systemu bibliotecznego AGH do systemu Alma oraz planowane migracje pozostałych bibliotek KZB do innych systemów bibliotecznych wnosi się o wstrzymanie dalszego rozwoju systemu.

8. Monitorowanie ogólnopolskich i międzynarodowych inicjatyw dotyczących zintegrowanych systemów bibliotecznych. Kontynuacja poszukiwania alternatywnych rozwiązań dla bibliotek.

Podjęmowano rozmowy z krajowymi dostawcami systemów bibliotecznych (Sygnity, Bonasoft, MOL) nt. warunków zakupu nowego oprogramowania dla bibliotek. Wnioski do BN w związku z projektem Narodowy Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 złożyły: AGH, ASP, AWF, AST, URK, PAU, UPJPII. Pozytywny wynik otrzymały tylko biblioteki AGH, PAU i UPJPII.

9. Podjęcie działań w zakresie znalezienia rozwiązań informatycznych do prowadzenia statystyki.

Przeprowadzono rozmowy z firmą MOL nt. przygotowania oprogramowania do prowadzenia statystyki w bibliotekach. Dyrektorzy nie byli jednak zainteresowani kontynuacją prac nad ustalaniem wymagań dla takiego narzędzia. Nadal możliwe jest wykorzystanie programu Status po instalacji w wersji lokalnej.

10. Aktualizacja strony domowej KZB.

Strona KZB była aktualizowana na bieżąco. Zasoby witryny zostały przeniesione na serwery BG AGH.

11. Współpraca ze środowiskiem

Udział w spotkaniach roboczych managerów i bibliotekarzy systemowych Bazy Wspólnej dot. pobierania rekordów analitycznych z NUKAT.

Udział w zdalnych spotkaniach z przedstawicielami BUW, BUWr, B. Politechniki Warszawskiej poświęconych omówieniu bieżącej sytuacji w bibliotekach, związanej z planami wdrożenia współpracy z BN w ramach projektu Omnis (NPRCz. 2.0).

Udział w spotkaniach z przedstawicielami BJ i BUMK w Toruniu w celu wymiany doświadczeń związanych z użytkowaniem systemu Alma.

Załączniki

Tabela 1. Wielkość baz w katalogach elektronicznych bibliotek KZB z Bazy Wspólnej: **serwer ACK Cyfronet AGH**

Nazwa Biblioteki	rekordy bibliograficzne używane	rekordy bibliogr. utworzone	rekordy KHW utworzone	rekordy egz.	rekordy zasobu	rekordy czytelnika	wypożyczenia
Biblioteka Uniwersytetu Rolniczego	71 960	26 633	20 799	133 857	2845	4736	3614
Biblioteka Polskiej Akademii Umiejętności	146 138	75 553	72 467	172 850	6132	863	49
Biblioteka Polska w Paryżu	42 787	14 885	5917	50624	2454	0	0
Biblioteka Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego*	24 985	11 362	8163	46 493	114	890	1080
Biblioteka Akademii Sztuk Teatralnych	37 743	7382	4496	60 258	66	1932	527
Biblioteka Akademii Sztuk Pięknych	36 828	13 532	25 139	43 248	379	12 25	289
Biblioteka Akademii Wychowania Fizycznego**	37 237	13 201	10 040	65 543	1420	6707	2687

* dane Biblioteki AMKP za okres 1 stycznia - 30 września 2023 r.

** Dane Biblioteki AWF za okres 1 stycznia– 30 listopada 2023 r.

Tabela 2. Statystyka baz w katalogach elektronicznych poszczególnych bibliotek KZB: **serwer ACK Cyfronet AGH**

Nazwa Biblioteki	rekordy bibliograficzne	rekordy KHW	rekordy egz.	rekordy zasobu	rekordy czytelników	wypożyczenia
Baza Wspólna (URK, AST, ASP, PAU, AMKP, AWF)	310 890	684 135	460 838	11876	8756	4479
BIBLIOTEKA Akademii Górniczo-Hutniczej	231 405	357 995	382 347	12027	22 396	19548
BIBLIOTEKA Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej	264 477	421 903	479 555	2178	16 312	8743

Rekordy KHW w Bazie Wspólnej uwzględniają także rekordy wykorzystywane przez biblioteki, które zmieniły system

Tabela 3. Statystyka bazy **Biblioteki Głównej UPJPII** (w systemie **Virtua**)

Nazwa Biblioteki	rekordy bibliograficzne	rekordy KHW	rekordy egz.	rekordy zasobu	rekordy czytelnika	wypożyczenia
Biblioteka Główna Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II	238 988	356 696	273 097	5 583	9 314	7 411

Tabela 4. Statystyka katalogu **Biblioteki Akademii Muzycznej (Prolib)**

rekordy bibliograficzne	rekordy KHW	rekordy egz.	rekordy zasobu	rekordy czytelnika	wypożyczenia
25 433	49 838	51 494	104	1148	737

Dane dotyczące historii wypożyczeń są liczone od 01.10.2023

Tabela 5. Statystyka baz **Biblioteki Politechniki Krakowskiej** oraz **Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego** w systemie **Koha**

Biblioteka	rekordy bibliograficzne	rekordy KHW	rekordy egz.	rekordy zasobu	rekordy czytelnika	wypożyczenia
BPK	143 120	140 190	342 277		11 782	11 295
BG UEK	87 032	163 540	214 856		10 862	22 083

Tabela 6. Dane dot. bibliotek **UJ** z bazy w systemie **Alma**

biblioteka	Stan na dzień	rek. Bibliograficzne deskryptory BN	rek. Khw	rek. egz.	rek. zasobu	rek. czytelników	egz. wyp.
Biblioteki UJ	01.01.2024	15 771 687 * (w tym UJ: 1 927 826)	2 968 963** (w tym MeSH: 637 647)	UJ: 4 716 455 w tym BM UJ-CM: 185 060	3 501 622*** w tym BM UJ-CM: 73 359	165 038	Ogółem dla UJ: 355 971 w tym egz. wyp. zewnątrznie (poza biblioteki): 307 841
Biblioteka MCK		rekordy bibliograficzne: 41 986	deskryptory BN	39 425	39 621***	930	1327

* liczba rekordów bibliograficznych dostępnych w całej sieci (BN, BJ i biblioteki UJ, biblioteki akademickie, wojewódzkie i publiczne)

** liczba rekordów khw dostępnych w całej sieci (BN, BJ i biblioteki UJ, biblioteki akademickie, wojewódzkie i publiczne)

*** liczba rekordów zasobu uwzględniająca rekordy utworzone automatycznie w procesie migracji danych

*Opracował Stanisław Skórka
przy współpracy: Urszuli Cieraszewskiej,
Marka Górskiego,
Anny Krzynówek,
Magdaleny Spyrki,
Leszka Szafrąńskiego,
Tomasza Zacharskiego,
Sekcji Wsparcia Informatycznego BG AGH*